

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2017-02-01

Närvarande: F.d. justitieråden Severin Blomstrand och Annika Brickman samt justitierådet Anita Saldén Enérus.

Nya möjligheter till operativt polissamarbete med andra stater

Enligt en lagrådsremiss den 19 januari 2017 har regeringen (Justitiedepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om internationellt polisiärt samarbete,
2. lag om ändring i brottsbalken,
3. lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall,
4. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400),
5. lag om ändring i polisdatalagen (2010:361),
6. lag om ändring i kustbevakningsdatalagen (2012:145),
7. lag om upphävande av lagen (2013:330) om tystnadsplikt för anställda vid Europeiska polisbyrån,
8. lag om ändring i tullbrottsdatalagen (2017:000).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunnige Håkan Sellman.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om internationellt polisiärt samarbete

Allmänt

I lagrådsremissen föreslås att det internationella polissamarbetet utökas genom att bestämmelserna om operativt polissamarbete i två EU-beslut, Prömrådsbeslutet och Atlasrådsbeslutet, genomförs i svensk rätt. Polisen ska få samarbeta med utländska myndigheter enligt Prömrådsbeslutet genom att ta emot dels bistånd inom ramen för gemensamma insatser, dels bistånd vid större evenemang, katastrofer och allvarliga olyckor. Vidare ska polisen få samarbeta med utländska myndigheter enligt Atlasrådsbeslutet genom att ta emot bistånd från utländska särskilda insatsgrupper. Både vid gemensamma insatser enligt Prömrådsbeslutet och vid operationer med särskilda insatsgrupper enligt Atlasrådsbeslutet ska utländska tjänstemän kunna få polisiära befogenheter i Sverige.

Bestämmelser om det utökade internationella polissamarbetet ska tas in i en ny lag om internationellt polisiärt samarbete. Till den nya lagen ska bestämmelserna i den nu gällande lagen om internationellt polisiärt samarbete föras över. Bestämmelserna som förs över föreslås dock förenklas, moderniseras och anpassas till den nya lagens struktur.

Författningskommentarerna till de bestämmelser som förs över är knapphändiga och anger i regel endast vilken paragraf den överförda bestämmelsen motsvarar i den nu gällande lagen. Justeringar som

har gjorts i bestämmelserna i förhållande till gällande lydelse kommenteras bara undantagsvis och om en materiell justering är avsedd. Förarbeten till de överförda bestämmelserna nämns inte i anslutning till paragraferna. Tillämpningen av den nya lagen underlättas om förarbeten till de överförda bestämmelserna redovisas i författningskommentarerna till bestämmelserna, jfr t.ex. författningskommentarerna i prop. 2014/15:91, En ny läkemedelslag och prop. 2016/17:43, En ny hälso- och sjukvårdslag.

1 kap. 1 §

Enligt paragrafen tillämpas lagen på polisiärt samarbete mellan Sverige och andra stater i den utsträckning Sverige i en internationell överenskommelse har gjort sådana åtaganden som avses i lagen. Formuleringen ger intrycket att lagen ska tillämpas på vilken internationell överenskommelse som helst, under förutsättning att Sverige i överenskommelsen har gjort sådana åtaganden som avses i lagen – vilka dessa åtaganden nu kan tänkas vara. Under föredragningen har det emellertid blivit tydligt att den avsedda innebörden är att lagen ska vara tillämplig på polisiärt samarbete bara enligt de överenskommelser som behandlas i lagen. Formuleringen blir då missvisande, även om det skulle vara så att det för närvarande inte finns några andra internationella överenskommelser om polisiärt samarbete.

Paragrafens utformning bör övervägas ytterligare under den fortsatta beredningen.

1 kap. 3 §

Enligt 1 kap. 3 § ska med CBE-direktivet förstås direktiv 2015/413 ”i den ursprungliga lydelsen”. I remissen beskrivs inte de övervägan-

den som ligger bakom den valda hänvisningstekniken. Inte heller belyses vilka konsekvenser vid tillämpningen som följer av att hänvisningen gjorts statisk. I den kommande propositionen bör dessa frågor behandlas. Det bör särskilt belysas vad som blir följden om direktivet ändras utan att motsvarande ändring görs i den svenska lagen. Se också Lagrådets yttrande i prop. 2015/16:156.

2 kap. 2 och 4 §§

Enligt 2 kap. 2 § kan övervakning av en misstänkt gärningsman fortsätta utan föregående samtycke bl.a. om den utländska utredningen avser misstanke om något av ett antal uppräknade brott. Enligt 2 kap. 4 § får utländska tjänstemän under vissa omständigheter fortsätta ett förföljande av en person som har upptäckts i färd med att begå ett brott som kan föranleda överlämnande eller utlämning. Det framgår inte i remissen hur de i 2 § uppräknade brotten förhåller sig till de som avses i 4 § eller vad som har föranlett de skilda beskrivningarna. Lagrådet förordar att utformningen av paragraferna eller författningskommentaren i denna del övervägs under den fortsatta beredningen.

En förutsättning för fortsatt förföljande är enligt 2 kap. 4 § att en person "har upptäckts på bar gärning i färd med att begå ett brott". Med uttrycket att upptäckas "på bar gärning" avses just att någon upptäcks "i färd med att begå ett brott". Bestämmelsen bör rättas till så att tautologin undviks.

2 kap. 7 §

I paragrafen föreskrivs att gränsöverskridande övervakning och förföljande får utföras av utländska polismän och andra utländska tjänstemän som har anmälts vara behöriga att utföra sådant gränsöver-

skridande arbete som avses i artiklarna 40 och 41 i Schengenkonventionen.

Med denna utformning blir det oklart om kravet på anmälan ska gälla även utländska polismän och inte bara andra utländska tjänstemän. Under föredragningen har klargjorts att utländska polismän ska omfattas av anmälningskravet. Den avsedda innebörden framgår tydligare om ordet "sådana" läggs till före "utländska polismän".

2 kap. 12 §

I paragrafen utpekas Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och Kustbevakningen som behöriga myndigheter i olika situationer. I tredje stycket föreskrivs att andra kontakter om gränsöverskridande övervakning än de som avses i första och andra styckena ska äga rum direkt mellan de utländska tjänstemännen och "den svenska myndighet som är berörd". Det framgår inte om mer än en myndighet kan vara berörd eller om någon annan myndighet än de nämnda kan komma i fråga. Paragrafen bör förtydligas.

3 kap. 1 §

Se vad Lagrådet har anfört om uttrycket "på bar gärning" i anslutning till 2 kap. 4 §.

4 kap.

Rubriken

I rubriken förekommer uttrycket "Prüm- och Atlasrådsbeslutet. Singularformen uppfattas lätt så att det rör sig om ett enda beslut, men

Prümrådsbeslutet och Atlasrådsbeslutet är två skilda beslut. Risken för missförstånd undanröjs om rubriken ges t.ex. följande lydelse.

Operativt samarbete enligt Prümrådsbeslutet och Atlasrådsbeslutet

Problemet återkommer i 7, 9 och 12 §§ samt i rubriken till 5 kap. och i 5 kap. 4 §.

4 kap. 7 §

Se vad Lagrådet har anfört i anslutning till kapitlets rubrik.

4 kap. 8 §

I konsekvens med vad Lagrådet har anfört i anslutning till kapitlets rubrik föreslår Lagrådet att uttrycket "Prüm- eller Atlasrådsbeslutet" ändras till "Prümrådsbeslutet eller Atlasrådsbeslutet".

4 kap. 9 och 12 §§

Se vad Lagrådet har anfört i anslutning till kapitlets rubrik.

5 kap.

Rubriken

Se vad Lagrådet har anfört i anslutning till rubriken till 4 kap.

5 kap. 4 §

I paragrafens första mening föreskrivs att bestämmelser om svenska statens skyldighet att ersätta skador som svenska tjänstemän vållar

inte ska vara tillämpliga när skadorna vållas i en annan stat i samband med gränsöverskridande övervakning eller förföljande enligt Schengenkonventionen. Detsamma ska gälla när skadorna vållas i samband med samarbete enligt avtalet med Danmark samt enligt Prümrådsbeslutet och Atlasrådsbeslutet. I de uppräknade rättsakterna finns bestämmelser om regressansvar. För att dessa bestämmelser inte ska omfattas av undantaget enligt förevarande paragraf bör undantaget begränsas till att gälla bestämmelser enligt svensk lag om svenska statens skyldighet att ersätta skador.

Se vidare vad Lagrådet har anfört i anslutning till rubriken till 4 kap.

6 kap. 4 §

I paragrafen används uttrycket "mellanfolklig organisation". I 9 kap. 4 § används i stället uttrycket "internationell organisation". Under den fortsatta beredningen bör klargöras om det är olika slags organisationer som avses i de båda paragraferna.

9 kap. 4 §

Se vad Lagrådet har anfört i anslutning till 6 kap. 4 §.

Förslaget till lag om ändring i lagen om immunitet och privilegier i vissa fall

Bilagan

I punkt 52 i bilagan till lagen finns bestämmelser som avser Europols direktör, biträdande direktörer och personal. Eftersom Europolförordningen kommer att vara bindande och direkt tillämplig i medlemsstaterna ska bestämmelserna i förordningen inte genomföras i svensk

lag. I remissen sägs i fotnoten till punkt 52 att punkten ska tas bort. Av förslaget framgår dock att punkten ska kvarstå men innehållet tas bort.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.